

ELŐFIZETÉSI ÁRAN:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Égész évre	16 kor.
Negyedévre	4 c
Helyben készve átvéve:	
Égész évre	20 kor.
Negyedévre	5 c
Védőkre postán szállítva:	
Égész évre	24 kor.
Negyedévre	6 c

TISZANTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és kedd utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A szerkesztőség kéréseinek visszadási vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, szeptember 1.

A mételyezők.

Lassankint egész irodalom támad a kérdés körül: ki is hát voltaképpen szerzője a mai békének? . . .

Jelentkezők vannak elegenden s némasággal se igen lehetne őket vádolni. Beszélnek, nyílt leveleket írnak, sugalmaznak, cáfolnak és ellencáfolnak, — szóval gondoskodnak, hogy a kérdés le ne kerüljön a napirendről s a hazugságok — mert bizonyos, hogy egyen kívül, mindatöbbi az! — szertelen, vagy csendes aspirációk, szövevények, bujkálások és budoartilkok máris lehetetlen halmaza a maguk homályos és kivehetetlen árnyaiban még inkább megnövekedjenek.

Különös és a maga egész ríktó mivoltában jellemző ez a dolog. Ma, amidőn annyi minden, alapjában nemes és jó dolog veszi igénybe a közfigyelmet és joggal tarthatná meg a maga számára kizárólagosan, — valami boszorkány módon fekete tintatartóból kikerekedik ez az ügy és tisztátalan tartalma belevegyül a közélet még alig lehiggadt s alighogy megtisztult vizébe. Nyissunk fel ma egy újságot: a hecsületes, az igaz munka, a nemzeti erő kifejtésnek szép és biztató jelei között ott látjuk nap, mint nap

uszni azt a szennyet, melyet még mindig az a létünk, gyászos éra zavarosa és alja vet felszínre . . . És az a folt, ez a szenny nem akar eltűnni, nem akar visszavonulni oda, honnan a maga egész fertőző mivoltában kibugyogott. Cáfolja igazsággal — cáfolja maga a tiszta, józan ész is, és ez a torz idéltenség még mindig él és kimulni nem akar. Nemcsak hogy nem akar, de amint hirlik, Kristóffy a maga jól megérdemelt magányában, emlékiraton dolgozik. Ugy látzik, ezek az urak esztendőkre be akarnak rendezkedni, hogy kavargják azt a salakot, mely a penész legmélyén van.

Jellemző, érdekes ez a tünet. Hisz vak is látja, miért folyik itt a küzdelem. A béke szerzőjét akarják ezek az urak kideríteni? Dehogy. Azt ők magok is jól tudják, épen olyan jól, mint mi, hogy a béke igazi szerzője nem azok közül került ki, kik most naponta töltik bizonyos lapok telhetetlen gyomrát az ő homályos dolgaikkal. Ép oly jól tudják, mint mi, hogy ez az egész csak eszköz s a cél: — mételyhintés.

Ők egyszerűen alkalmasnak találják ezt az ügyet arra. Semmi egyéb. Egy idő volt, mikor ez a kormány kénytelenített, — illő távolból természetesen, — velük szóba állani. És most alkalmasnak látják ezt a körülményt a mételyhintésre . . . Nézzétek, ez a kormány

tárgyalt, érintkezett mivelünk, hogy a békét akkoriban létrehozassa. Olyan sokat adtok ti a tisztességre! . . . Hát lehet az tisztességes, ki szóba állott mi velünk, olyan emberekkel, mint amilyenek mi vagyunk?

Ime, itt a logikája ennek az egész hajszának. Itt a cél, itt van a kutya eltemetve.

Végső eszköz ez, mihez akkor nyulnak már a zavarosnak e kitűnő halászaik, ha másból mindenből kikoptak. Mit támadjanak ezen a kormányon? Nincs semmi olyan, mi még csak látszattal is kecsegtetne. Legyen tehát bűnös azért, hogy velük valaha, valamikor szóba állott! Lesznek talán olyan izlésűek, kik ezt lemoshatatlan jellemfoltjának találják.

Oly szorgalmasak minden kis mellékes dolog megragadásában, ha erről a kormányról van szó, és oly szemérmellenek. Legutóbb is, mikor az elharácsoló rendelkezési alap pótlásáról volt szó, hogy kaptak rajta! Ime, hát ennek a kormánynak is szüksége van rá, mint nekünk!

Van valami igazuk. Nekik nagy szükségük lehetett a rendelkezési alapra, mert míg kezükben volt, eltűnt az előre az utolsó garasig. Hova, hova nem, — de elfogyott. Hogy, hogy nem — de az bizonyos, hogy nincsen. Ha kétszer annyi lett volna, az is eltűnik szép csendesen. Dárius kincse se lett volna elég akkor.

„TISZANTÚL“ TÁRCZÁJA.

Expedíció a Holdba.

— Utazásunk. — Intervju. — Fiók-Magyarország. —

II.

Hold, Uj-Munkács, 1. I-2.

Kedves Szerkesztő Úr!

. . . Végre tehát eljutottunk célunkhoz.

Itt vagyunk a Holdban. A hol talajt értünk, megállunk s ezt a helyet elneveztük Uj-Munkácsnak, mert sok fáradságunkba került az étheren való keresztül jutás.

Hogy valami tájékozásunk legyen, az idő számítását mi nem Kr. sz.-tól kezdjük, hanem attól az időtől, hogy a Holdra rátette az ember a lábát. Irunk tehát, mint a keltezésen méltóztat látni első évet, első hónapot és — miután második napja vagyunk itten, tehát másodikát.

Utazásunkról, pár napi benyomásainkról hadd beszéljenek a tények, az alábbiakban.

Sem a Hoványi ur bankjából, sem pedig a várostól nem kaptunk egy árva fityinget sem. Azt válaszolták, hogy a tervünk az örütséggel határos. (A várostól zárjelbe tették, hogy szívesen nyújtanak segílyt arra, hogy egyszer s

mindenkorra száműzzük magunkat a Földről) Nem maradt más hátra, mint — a bankó prés. Mintán szép szervezet vagyunk, saját készítményű bankóinkat sikerült értékesítenünk. Londonból hozattunk egy mesés automobilt, ráfestettünk egy hatalmas tulipánt s elkereszteltük «Villám»-nak. A keresztelő szűk körben történt és — a váradi magisztrátusra mondtunk tosztot . . .

Fölcsomagoltuk magunkat minden elképzelhető szükséglettel. Mi nem vittünk ugyan minden állatfajból, mint Noé a bárkájában, (hiszen a hét tagból álló expedíció mindent képvisel.)

Feltettünk egy nemzeti szimulobogót is, a mely most itt egy köszirt tetején leng.

Aztán elhelyezkedtünk heten. Az expedíció tagjai névszeriut:

Habakuk, Trabucó, Svengali, Hektor, Melus, Augró és Trankiéd.

Miután elhelyezkedtünk — a gépmester Hektor, mozgásba hozta az automobilon elhelyezett légszűrő gépezetet. Az alatta levő levegő rögtön szilárd réteggé változott át. Egy darabig vízszintes irányban haladtunk s konstaláltuk, hogy a légszilárdító készülék mesésen működik. (Mit szólnak ehhez a mérnöki hivatalok?)

Egyszerre aztán nekitörtünk toronyirány-

ban fölfelé. Na hát Kedves Szerkesztő Ur! — ez mese habball!

A rücskös Földnek nevezett golyobison lézengő fekete pontok csakhamar eltűntek s mi a Földet csak sötét körvonalaiiban láttuk, végre teljesen eltűnt szemünk elől.

Miután gépünk nem a szokásos gyorsasággal haladt, egy jó fél óra alatt elértük a légkört, a 80 km. utat megfutottuk. Akkor megálltunk. Leszálltunk az alattunk levő 40 négyzetméternyi területre (ilyen terjedelemben szilárdítja meg a gép a levegő réteget) s neki fogtunk az étkezésnek, mert szörnyen megéhezünk.

Alattunk a levegő réteg 80 km. vastagságban. Fölöttünk az éther. Mi a földön abban a hitben voltunk, hogy az éther sötét. Ugy gondoltuk, hogy az éther nem közeg, hanem semmi. Ha pedig semmi, akkor nem vállalkozik a sugarak közvetítésére.

Csalódtunk. Az éther sem semmi, hanem közeg, mert átbocsátja a fénysugarakat. Csak hogy jóval ritkább közeg, mint a levegő. A fénysugarak az éther rétegben tejszínűek s azon a helyen, a hol mi étkezünk, mindent megtörve láttunk (még a sugarakat is) és mert ott léptek a fénysugarak sűrűbb közegből ritkább közegbe.

Javában fogyasztjuk az élénkbe rakott étkeket (egy kissé megilletődve ugyan) a mikor

Tankönyvek,

valamint mindennemű író-rajz és festőszerek a legnagyobb választékban kaphatók:

Sebő Imre,

könyv- és papír kereskedésében, Nagyváradon.

Fő-üzlet: Fő-utca. Telefonszám: 276.

1748.

Fiók-üzlet: Nagypiac-tér. Telefonszám: 152.

Nekik nincs veszteni valójuk semmi, mert már mindent elvesztettek . . . De ennek a kormánynak még lehet, hisz mindene megvan. Ok nem veszíthetnek rajta a játékon. Nem is nyerhetnek ugyan, de gyönyörűség nekik előtolakodni azon sárosan, ahogy erőszakos hatalmuk polcáról lezuhantak. Beletaposni abba a békébe, melynek létrehozásában nekik szemernyi részük sincs.

Ők legfeljebb csak mesterkedtek, taktikáztak, a békét azonban eldöntötte a magyar nemzet. S ha van valakinek historiai érdeme a béke körül, úgy az a függetlenségi párté és Kossuth Ferencé. Kossuth volt az, kinek neve egységet vitt a lefolyt küzdelembe, az ő személye volt az, mely megtartotta minden viszonyok között tömören ezt a pártot . . . Ha ő nincs, ha az ő egyesítő neve nincs azon a zászlón, megoszlott volna ez a párt. Vezérek, árnyalatok támadtak volna, aztán mint szokott már nálunk, önmagunkat emésztő belviszály . . . A jó sors és a függetlenségi párt vezére megőrzött bennünket ettől.

Kossuth érdeme a kéke körül a történelemé . . . Ezeké a mételyhintőké, bármit süszenek is ki, csak a napi fedésé.

Apponyi Jászberényben. Nagy ünnepet ül szeptember 18-án Jászberény város közönsége. Negyedszázados politikai évfordulóját annak, hogy Jászberény mandátumát Apponyi Albert gróf bírja. Jászberény városa nagy ünnepséggel fogja fogadni Apponyit és nejét. Bandériumot szerveztek. A plebánián ünnepi mise lesz. Mise után nagy ünnepély lesz, amelyen Apponyi beszámoló beszédet mond. Este kivilágítják az egész várost és fáklyásmenetet tartanak szerenáddal.

tapasztaljuk, hogy a fejünk fölött sűrű suhogás hallható. Ezek szellemek. Nem akarok ezekkel bővebben foglalkozni térszűke miatt, de meg kell említenem, hogy a többek között Zórával beszélgettünk. Mint jó újságíróhoz illik, ott a helyszínén meginterjúvoltam.

Miután az ő személye a Dreyfus ügygel kapcsolatban európai érdekű, — én elkezdtem. Mit szól Dreyfushoz, Kartárs Ur? Dreyfus ezredes lett, sőt őrnagy.

— Nekem mondja:

— Hogyan, hát Ön tudja? Hát Önök itt mindenről értesülnek?

— Na hallottak ilyet? Persze hiszen mi sugalmazunk innen mindent. Megelégettem a dolgot, forduljon egyet a világ s lássa, a Dreyfus ügy óriási hullámokat vert nemcsak Európa, hanem a föld valamennyi sajtó orgániumában és társas körében. Hanem én önzetlen maradok, Nem fogom megengedni, hogy teteimet a Pantheonban helyezték el.

Majd Jókai-val találkoztunk. A keblére szoritott volna, de nem volt teste.

— Evvel a vén fecsegővel tárgyalatok? Hagyjátok! . . . Mesés kompániánkat állandóan zavarja excentrikus ötleteivel . . .

A tovább indulásra készen álltunk, a mikor Madách szelleme suhintott hozzám.

— És ti emberek! — Ti azt hiszitek, hogy

Klofác Nemrégiben ez a cseh név magyarul verekedést, padfedelen való dobolást és pofont jelentett, ma pedig egyszerre barátkozást akar jelenteni. Bennünket magyarokat biztat barátkozásra.

Hát egy kissé jó lesz ezen a barátsággon gondolkozni, mielőtt bele menünk.

A csehek valamikor éppen olyan jó barátai voltak az osztráknémeteknek, mint a minő áradozó szeretettel most hozzánk közelnek. Akkor volt az t. i., mikor a német barátság volt jó üzlet s együtt csinálhattak jó alkut a mi bőrünkre.

Most megfordítják a játékok: veitünk akarunk üzletet kötni az osztrák-német bőrre. Persze, ezen is ők akarnak nyerni.

Jó lesz meggondolni, lekössük-e egyik kezünket a csehnek, mikor a másikat már a horvátnak kötöttük le?

A Klofác név valamikor még becsapást is fog jelenteni.

A kuriai bíraskodás. 1908-ban tudvalevőleg megszűnik a Kuria hatásköre a választások feletti bíraskodásra, mert a kuriai bíraskodásról szóló törvény hatálya akkorra lejár. Az új törvényjavaslatot a napokban készítette el az igazságügyminiszter megbízásából Edvi Illés Károly, felhasználva a kuriai judikatura nyújtotta gazdag tapasztalatokat is. A javaslat átnézését most fejezte be az igazságügyminiszter s így az teljesen készen áll a képviselőház elé való beterjesztésre.

Eltiltott üdvözlés. A zágrábi község-tanács elhatározta, hogy a királyt Trebinjébe érkeztek táviratilag fogja üdvözölni, hogy Boszniában horvát területre lépett, és kéri fogja Bosznia és Hercegovina annektálását Horvátországhoz és Dalmácia csatolását. Mint értesülünk a horvát országos kormány most megtiltotta e távirat elküldését.

tervetek végrehajtása után pihenni fogtak? Szerencsétlenségtek ez ut, mert nyugalmotokat tönkre teszitek, jövőtök a fokozott elégedetlenség lesz . . .

A míg ő beszélt, mi előszedtük nagy szelencénket, a melybe otthon erősen sűrített, szilárd oxigént raktároztunk el. A mint ott bibelődünk, oda vetődik Hatvani, a tudós professzor. Szellemi képességeivel segített nekünk. A szelencébe egy gumi csövet igazítottunk be, a melynek végét Hatvani előre vitte. A gumi cső alsó része s oldalai ki voltak lyukasztva. A szelencéből a levegő légneművé alakulva ezeken a lyukakon tódult ki, s gépezetünk ezt a levegőt szilárd kéreggé alakította át, a melyen bátran haladhattunk előre.

Az öreg professzor e szakkal bocsátott útnak: Le akartok főzni ugy-e? Megálljatok csak! A mikor vissza jöttök — találkozunk.

És haladtunk tovább. Fejünkön buvár köpü, a mely a levegő szelencével egy gumi csővel volt kapcsolatban. Hogy pedig a belső levegő nyomását külsőleg ellensúlyozzuk, hogy testünk szét ne pukkadjon, fölöltöttünk hazulról hozott 150 mm. nyomást ellensúlyozó vaspáncéljainkat.

Az éthernek, mint ritkább közegnek jóval csekélyebb lévén az ellentálló képessége, mint a levegőnek, mint sűrűbb közegnek, természetes, hogy a »Villám« botrányos sebességgel haladt.

A nagyvárad kiállítás.

— Országos gazdaggyűlés. —

A biharmegyei gazdasági egyesület által Nagyváradon szeptember 18-tól 23-ig rendezendő mezőgazdasági kiállításra a bejelentéseket már lezárták s ezután csak helybeliektől és megyei kisgazdaktól fogadnak el bejelentéseket, vagy ha valami speciális dolgot akar valaki bemutatni. A helyek beosztását most végzik.

A gépek egy része a főkaputól kezdve a Körös mentén lesznek elhelyezve, részben fedett helyen. A kiállítás ezen része igen érdekes lesz s főként a m. államvasutak gépgyára foglal el jókora területet. Ezenkívül az összes hazai jelentékenyebb gépgyárak képviselve lesznek kiállított tárgyakkal. Külföldi készítményt nem fogadnak el, csupán vető- és aratógépekben.

Igen érdekes és új lesz a zsákfoltozó gépek bemutatása. A hibás zsákokat teljesen ingyen foltozzák a villamos erő által hajtott Singer-géppel. Ez az új találmány még csak most van bemutatva a bukaresti kiállításon.

A bemutatott gépek egy részét az államvasutak gépgyára által kiállított benzin-motor fogja működésben tartani.

Ugy a terület világítására, mint a gépek hajtására szükséges villamos áramot a területen már felállított 3000 wolt erejű transzformátor szolgáltatja. A területen hatalmas iv-lámpák szórják majd a villamos fény sugarakat.

Erdekes lesz a gróf Esterházy Ferenc pezsgőgyárának a kiállítása. A pezsgőgyártást hát éve tartja üzemben a gróf, de gyártmányait még nem bocsátotta eladásra. Ez alkalommal mutatja be először.

Diszes kis pavilonban Denes Béla chinai ezüstáru kereskedő, csinos emlékérmeket és emléktárgyakat fog elárúsítani.

Özv. Des *Echérolles-Kruspér* Sándorné urnő is érdekes és hasznos dolgokkal gazdagítja a kiállítás háziipari csoportját; kiállítja a nagyvárad-városi árvaház növendékeinek háziipari készítményeit; a szalmafonást stb.

Míg kint a területen a munkások sokasága sűrű-forog, a gazdasági egyesület ott

Es itt meg kell említenem Hector bámulatos ügyességét. Képzletet felül haladó rutinnal kerülte ki az utunkban álló csillagokat.

Hétszer huszonnégy óra alatt a Hold légkörébe jutottunk. (Oránként 2200 km. sebességgel) — ?

— Na igen! Ne tessék ezen megütödni. Persze, hogy a Holdnak van légköre. Mit tudják ott a Földön a csillagászok s ezek után a professzorok, hogy mi van itten? Humbog az egész földi csillagászati tudomány.

Légkörbe, sűrűbb közegbe jutván, meglassadott a Villám, de csakhamar földet értünk. Olyan földet, a milyen föld nálunk a Földön is van.

Amint földet ért a lábunk, kifogtuuk, akarom mondani lemálháztunk. Egy szikla tövében állottunk meg.

Hektor fölmászott a sziklatetőre, kitűzte a nemzeti zászlót. És a magyar trikolorot lobogtatja a Hold enyhe szellője. Ez a lobogó büszkén hirdeti itt is a magyar dicsőséget.

Mi pedig alatta állva, levett főveggel énekeltük lelkesedéssel: Isten áldd meg a magyart!

Miután az ünnepies aktus véget ért, lepihentünk. Idegeink roppantul ki vannak merülve. Még sátrat sem építettünk először a fenti ok miatt, másodszer fogalmunk sincs

Eigner Ede és Társa

cipő különlegességek áruháza

— Nagyvárad, Bémer-tér. —

Kobrak cipők

egyedüli raktára!

Nagy választék női- férfi- és gyermek cipőkben a legelegánsabb és legjobb kivitelben.

Szolid kiszolgálás!

1752.

Szabott árak!

Vidéki és helybeli telefon 695 szám.

honában, Weingärtner Andor titkár vezetése alatt és mindcetre kiterjedő gondossága mellett, serényen dolgoznak a kiállítás sikere érdekében s alig győzik az óriási munkát.

A jury-t már nagy részben összeállították s most küldik szét az erről szóló értesítéseket. A megnyitásra is most expedálják a város és megye előkelőségeinek a meghívókat; szóval erősen folyik a munka, hogy mezőgazdaságunk méltóan és méltó keretben legyen bemutatva.

A kiállítás alkalmából több nagyobb jellegű kongresszus lesz Nagyváradon. A Szőlősgazdák orsz. szövetsége tartja kongresszusát, azonkívül kiváló fontosságú, különösen a kisgazdáknak az orsz. gazdaggyűlés, amely szept. 18 és 19-én lesz. A gyűlésre szeptember 10-ig lehet jelentkezni; részvételi tagdíj 3 kor., kisgazdáknak 2 kor. A résztvevők vasúti kedvezményben részesülnek az ide és vissza utazásnál.

Az orsz. gazdaggyűlésre vonatkozólag a következő felkés sorokat vettük:

Országos gazda gyűlés Nagyváradon.

Nagy léptekkel közeledik azon időpont, midőn a Bihar megyei Gazdasági Egylet beszámol eddigi működéséről a nagyváradai kiállítás, nemcsak pénzügyi szempontból fontos, hogy minél többen látogassák, de az igazi és értékes erkölcsi siker csak úgy érhető el, ha az egész vármegye gazdaközönsége megtekintésre méltatja azt.

A kiállítási vállalkozás egyik legszebb gyümölcse, hogy ugyan akkor Gazda gyűlésre sereglik össze Nagyváradra az egész ország gazdaközönsége, első eset, hogy az ország keleti részén, távol a központtól, ilyen nagyfontosságú mozgalom létre jöjjön, mutassa meg e nagy vármegye gazdaközönsége, hogy képes e mozgalomnak méltó keretét szolgáltatni azzal, hogy ezen a gyűlésen részt vesz, hozzászólásával, megjelenésével a hozandó határozatoknak súlyt kölcsönöz, — a gazdák érdekeinek előmozdításáról lesz ott szó, még pedig első sorban a kis gazdák és a szegény nép érdekeiről, mert — míg a gazdák érdek képviselője fontos érdeke kis és nagygazdának egyformán, — fel-

rőla, hogy az időjárásnak milyen viszonyosságával kell megküzdenünk.

Rendesen öt alszik s kettő örködik. Élő lényt még nem láttunk... A növényzet igen satnya.

Hogy mit fogunk csinálni, arról programot még nem adhatunk. Annyi bizonyos, hogy ez a hely, a melyen most vagyunk, Fiók-Magyarország. Ugy hiszem ide fogjuk hozni az elnépesedett Magyarországból azokat, a kik nem férnek otthon a bőrükbe.

Az egyformán érzőek hadd legyenek együtt. A vörös lobogósokat értem, a kiket már csak azért is tisztelnem kell, mert eszméjüket megváltó eszmének tartják. Nos hát itt bebizonyíthatják.

A szervezetek egy részét ide telepítjük. Miután templom nem kell, hát iskolákat építünk. Tanfelügyelőnek az érdemekben gazdag Vácon hűsült bögeitei tanitót — Tarcayt nevezzük királyi hatalmunknál fogva — mert hát királyok volnánk, vagy mi a szösz. És hogy szervezett állam legyen teljesen: a kabinet élére idehozzuk Achim urat. Aztán itt az általános (és községenkénti) titkos szavazati jog alapján alkossanak parlamentet. Ha azt látjuk, hogy ez az eszme békeséges, hogy ennek az égisze alatt nem lesz kutya-macska hecc, — akkor éljen a piros lobogó. Már t. i. itt!

Különben majd meglátjuk. Üdvözljük a nagyváradiakat!

Hallom kiállítást csinálnak. Ha csak lehet mi is küldünk innen valamit a kiállításra. A Fiók-Magyarországból sok szives üdvözlötet küld társai nevében is

Tankréd.

olvasás és megvitatás tárgyát képező: Erdőlegeltetés, házi ipar, munkás és cselédkérdés már kizárólag a szegény nép érdekeit van hivatva előmozdítani — és valamint mi gazdák érdeklődünk minden iránt, legyen az kereskedelmi, ipari kérdés, mely hivatva van az állam közgazdasági helyzetén lendíteni, úgy méltán rossz néven vesszük ha, a midőn gazda érdekek előmozdításáról van szó, nemcsak nem érdeklődnek, de bizonyos ellenszenvvel nyilatkoznak ezen törekvésekről, nem gazda körökben.

Az utóbbi időkben dicséretes törekvés mutatkozik a látszólagos ellentétek elsimitására, legyen erre alkalom a most készülő orsz. gazda gyűlés is.

Valamint hogy elvárjuk megyénk gazdaközönségétől, hogy ezt az alkalmat megragadva, azzal fogja életrealitásának bizonyítékát szolgáltatni, hogy ezen nagyfontosságú Gazda gyűlésen részt kér magának, azonképen elvárjuk különösen Nagyvárad város kereskedő és iparos közönségétől, hogy meleg érdeklődését nem tagadja meg a területén tartandó kiállítás és kongresszusoktól, bebizonyítva azt, hogy nem szükköböl és viszonzni hajlandó azt a támogatást, melyben a gazdaközönség mindenkor részesíti.

Gazdatársaim fel a Gazda gyűlésre! Kereskedők, iparosok segítsetek bennünket megélni, hogy ti is élhessetek!

Teleki József,
a rendező bizottság elnöke.

Pánszlávizmus az Alföldön.

Elítelt ev. ref. lelkész és tanító.

Az Alföldön szélesebb körben ismeretes az a pánszlávistikus mozgalom, melyet a békésmegyei Tótkomlós községben Hrdlicska Lajos evangélikus lelkész és Sztik Gyula ev. tanító alattomban támasztottak s teljes erejük-ből szítottak.

Ez ügyben a békési esperesség, mint közvetlen felettes hatóság, a közelmúltban vizsgálatot indított meg. A végleges döntést a békési egyházmegye törvényszéke aug. 30-án Orosházán hozta meg ez ügyben, két teljes napig tartó tanúkihallgatás és tanácskozás után.

A törvényszék világi elnöke Haviár Dániel, egyh. elnöke pedig Veress József orsz. képviselők voltak. A vizsgálat első napján Haviár Gyula egyházmegyei ügyész, vádló 20 pontban előadja a tényállást s a vádpontokat Hrdlicska ellen. Ezekből a legvilágosabban tűnik ki a való, hogy hivatalos és magánéletben mennyire fölé helyezte a tót nyelvet és érzést a magyarnak: családja kizárólag a tótot használja társalgási nyelvül, gyermekeinek a magyar beszédet szinte tiltja: ha neki magyarul köszönnek, tótul fogadja; a községben általánosan pánszlávoknak ismert családokkal állandó összeköttetésben áll, holott a többi polgári családdal s intelligens emberekkel egyáltalán nem érintkezik; megengedte, hogy a vezetése alatt álló egyház közgyűlései jegyzőkönyvei a törvénnyel ellentétben magyar és tót nyelven vezettessenek.

Ily irányú mozgalom a községi képviselőtestületben is megindult az utóbbi időben, ami szintén Hrdlicska és Sztik kezére vall. Utóbbiról köztudomású, hogy az alkony leple alatt az általa igen jó magyaroknak nyilvánított, tényleg pedig legtulzóbb tót polgárokkal titkos tanácskozásokat folytat, cseh könyveket terjeszt, tót lapokat járát.

E pontok a tanuvallomások során csaknem mind beigazolódtak, Megjelent e tárgyban 29 tanu s néhány kivételével, mind terhelőleg vallottak immáron harmadizben. Ugy szintén terhelő volt a meg nem jelent hét tanuak a kiküldött vizsgálóbíró előtt májusban tett vallomása is. Ezek alapján a törvényszék mindkét az Egyh.—alkotmány 324. §-ába ütköző cselek-

mények elkövetése miatt vétkesnek nyilvánította s ugyancsak az Egyházközmény 326. §-a alapján mindkettőjüket hivatalvesztésre ítélte.

Fadrágulás.

A beállott szénhiány igen érezhető csapást fog mérni a közönségre. Az elviselhetetlen drágaság, melyben városunk vezérszerepet játszik a vidéki városok között, most ismét növekedni fog. Aremelést fog okozni a legszükségesebb tüzelőszernél, a fánál.

Az elmúlt évben már általános volt a panasz, melyen nem lehetett segíteni, hogy drága a fa. Most ismét áremelés fenyegeti a közönséget a szénhiányból kifolyólag.

Több fakereskedő véleményét hallottuk a faárakra vonatkozólag. A véleménye egy cséppet sem biztatók a közönségre.

Jelenleg a fa ára: elsőrendű fát 8 korona, tehát 2 koronával több, mint az előző években volt. A másodrendű fa pedig oly rossz, hogy azt a közönség nem használhatja.

A fakereskedők azt mondják, hogy a szénhiány miatt, ha a petrozsényi sztrájk rövid időn belül meg nem szűnik, a faárakat fel fogják emelni.

A felemelésre vonatkozólag szintén megkérdeztük a fakereskedőket, akik azt mondják, hogy még egyelőre nem tudják, mivel a malmok és gyárak azt az összeget fogják megadni, a mit a kereskedők kívánnak.

— Sőt még örülni fognak, ha fát kapnak, — mondja a kereskedő, mivel a gyáraknak vagy malmoknak tiszteres lesz a veszteségük, ha a szénhiány miatt beszüntetik a munkát, és ha nem vesznek fát. E szerint a malmok, gyárak kényszerítve vannak a favételre.

— És a közönség igényeit azért ki tudják elégíteni? kérdezte munkatársunk egyik kereskedőtől.

— Az még nem bizonyos. Nem hisszük, hogy a közönség minden tagja fog kapni fát, mert nem tudjuk szállítani — mondta a fakereskedő.

— E szerint kiút Nagyváradon a faínség?

— Föltéve ha a petrozsényi bányában meg nem szűnik a sztrájk.

E szerint ha Petrozsényban sztrájk üt ki, a nagyváradai közönség, mely arannyal fizeti élelmét, a szén sztrájkot is megfizeti. Mi, akik körül vagyunk véve erdőségekkel, horribilis összegért kapjuk a fát.

Utána jártunk annak is, hogy mi az oka a faszállítás nehézségeinek. Itt már nem az emberek sztrájkja, hanem a természet az, mely előidézte a nagy drágaságot.

Az elmúlt évek rossz takarmánytermése az ok. A szegény fuvarosok, kik eddig csakis a fuvarozásból tartották fenn magukat, ez előtt az erdőből 1 koronáért szállították a fát, most nem szállítják 3 koronáért sem. Mikor a rossz takarmánytermés beállott, a fuvarosok eladták lovaikat potom árért ingatlan vagyonukkal együtt és legnagyobb részük Amerikában keresett jobb megélhetést.

Más fuvarosok, akik még benn maradtak, most vissza akarják váltani jószágukat, nem kapják csak az akkori ár tisztereséért. Azok pedig, akiknek megmaradt a jószáguk, nincsenek rászorulva a fuvarozásra. Ha ezek közül mégis rá tudnak venni a kereskedők egyeseket a faszállításra, nagy összeget kérnek, melyet a fafogyasztó közönség fizet meg.

A beállott szénhiány miatt most a közönség ki van téve annak, hogy legközelebb nem lesz tüzelő anyaga még jó pénzért sem, mert:

— A malmok és gyárak annyit fizetnek a fáért, amennyit a kereskedők kérnek. Sőt még úgy is örülnek, ha fát kapnak.

Remélhetőleg nem fog sokáig tartani a petrozsényi sztrájk és akkor nem lesz megadóztatva a közönség egy olyan összeggel, melyet nem tudna elviselni.

UJDONSÁGOK.

Tisztelettel felkérjük vidéki előfizetőinket, hogy *ugy hátralékban levő, valamint a jelen negyedre szóló előfizetéseiket mielőbb beküldeni sziveskedjenek* hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjenek.

* Szénhiány a bányászsztrájk miatt.

Tegnap már megemlékeztünk arról a veszedelemtől, hogy Nagyvárad város villamos telepét a szénhiány fenyegeti. A szállításra szerződésileg kötelezett petrozsényi kőszénbánya már jó idő óta nem bír annyi szenet szállítani, amire a kötött szerződés kötelezné s a villanytelep már egy év óta kisegítésül más bányákból is szerzett be szenet. Most pedig kiütközött a petrozsényi bányában a sztrájk s nem szállíthatnak szenet. Rimler Károly polgármester és Belányi Imre a villamos telep igazgatója a fenyegető veszedelemmel szemben, nehogy a villamos műüzeme fennakadást szenvedjen, azonnal széleskörű intézkedést tettek, hogy bárhonnán biztosítsák a telep részére a szénszükségletet. Belányi Imre igazgató felutazott Budapestre, Rimler Károly polgármester pedig összeköttetésbe lépett a nagyobb fákreskedőkkel, hogy végső szükségben fával tartásuk fenn az üzemet. Tegnap délelőtt a villamos telep felügyelő bizottsága ülést tartott a szénkrízis tárgyában. Szerencsére egyelőre nincs veszedelem. A polgármester biztosította, hogy szükség esetén száz waggon fa rendelkezésre áll. Belányi Imre igazgató szintén kedvező eredménnyel jött meg Budapestről. Különböző szénbánya vállalatoknál szerződés útján biztosított a villamos telep részére annyi kőszén, amelyvel négy hétig a villamos telep akadálytalanul üzemben tartható. Remélhető, hogy ez idő alatt megszűnik a sztrájk. Ha pedig valóvá válik az a hír, hogy a többi szénbányák munkásai is sztrájkba lépnek, szükségből fával folytatják az üzemet. Belányi igazgató már tett is próbákat s ezek megfelelőek voltak. Igaz, hogy ez megdrágítja az üzemet, de a végszükségben nem lehet kitérni előle. A nagyvárad gyártelepek közül néhányat szintén súlyosan érintett a bányászok sztrájkja, mert szénkészletük vagy csak még pár napra elég, vagy már is elfogyott s most fával kénytelenek a gőzgépeket fűteni. Ez a veszedelem kihat a nagy közönségre, mert mint lapunk más helyén kifejtjük, megdrágítja a fa árát, amely egy év óta már különben is 25—30 százalékkal emelkedett.

* **A villamos vasut ellenőrzése.** Nagyvárad városa a villamos vasutársasággal kötött szerződésében több irányu ellenőrzési jogot biztosított magának. Ez, eltekintve mástól, már csak azért is szükséges az ellenőrzés, mivel 6 százalék jövedelem esetén Nagyvárad városa is részesedik a jövedelemből. A közgyűlés az ellenőrzésre egy bizottságot küldött ki, amely tegnap alakult meg a városházán a polgármester elnöke alatt. Jelen voltak: Mezey Mihály, Schwarcz Izidor, Kőszeghy József és Fényes Manó. A bizottság elnökéül Mezey Mihályt választották s a jegyzőkönyvek vezetésére Kőszeghy József főmérnököt kérték fel. A tagok a szerződést tanulmányozzák s azután megállapítják részletesen, a szerződés alapján, a bizottság működési és hatáskörét.

* **Botrányos mellőzés.** A fiumei ismeretes Gotterhalte botrány kipattantotta, hogy

a fiumei polgármester a m. kir. honvédség fiumei főparancsnokát nem hívta meg a város által az angol flotta tisztjei tiszteletére adott ünnepségre. Kutatják, vajjon a polgármester szándékosan, vagy mulasztásból mellőzte-e a honvéd parancsnok meghívását.

* **A megyei közigazgatási bizottság ülése.** Biharvármegye közigazgatási bizottsága 5-én fogja megtartani rendes havi ülését. Az ülésen elég nagyfontosságú ügyek is kerülnek tárgyalás alá, melyből kifolyólag az ülés elég népes is lesz. Az ülésen a főispán fog elnökölni.

* **Látogatások a püspöknél.** A tegnapi nap folyamán fölkereste dr. Szemrecsányi Pál püspököt Glac Antal főispán, hogy mint új főispán bemutatkozzék a püspöknél és hazatérése alkalmával üdvözölje őt. A főispán hosszabb ideig társalgott a püspökkel. Délután Szemrecsányi püspök sétakocsizást tett a fácsnosban. Tegnapelőtt a már felsoroltakon kívül meglátogatta az egyházfejedelemet dr. Horványi Géza is, a Nagyvárad Takarékpénztár vezérigazgatója.

* **A megye közegészség ügye.** Dr. Mórincz Ernő megyei főorvos most terjesztette be a vármegye elmúlt fél hónapi egészségügyére vonatkozó kimutatását, mely szerint: roncsoló toroklob volt 28, vörheny 65, hasihagymáz 19, hörghurut 189, kanyaró 97 és vérhas 3 esetben. A kimutatásból ítélve az előző hónapokéhoz képest a megye egészségügyi állapota kielégítő volt.

* **A Tiszántúl karácsonyi ajándéka.** Szives olvasóinkat ez évben értékes ajándékkal, a »Tiszántúl Naptára«-val óhajtjuk karácsonyra meglepni. Összefogott a »Tiszántúl« munkás gárdája, kül- és belmunkatársaink, hogy tehetségük legjavát nyujtsák a »Tiszántúl Naptára«-ban szellemi táplálékul, lelki gyönyörűségül, nemes és szellemes szórakozásul szives olvasóinknak. Ami szívet vidámit, lelket nemesít, ami tájékoztat a világ és hazánk fontos eseményeiről és összefoglaló ismereteket nyújt az év mozzanatairól, minden benne lesz a »Tiszántúl Naptára«-ban szeretettel, ambícióval, legjobb tehetségünk szerint feldolgozva. A »Tiszántúl Naptára« ezenkívül tartalmazni fogja az országos vásárok pontos jegyzékét és Nagyvárad városa és Biharvármegye teljes címtárát. A »Tiszántúl Naptára«-ra előre is felhívjuk olvasóink figyelmét. Minden előfizetője lapunknak megfogja kapni karácsonyra a »Tiszántúl« ajándékát. Meg fogják kapni a »Tiszántúl Naptárát« azok az olvasóink is, akik csak az utolsó évnegyedben lépnek előfizetőink sorába. A »Tiszántúl Naptára« karácsony ünnepére fog megjelenni. Hisszük, hogy lapunk olvasói érdeklődéssel fogják fogadni irodalmi értékű, gazdag tartalmu Naptárunkat, melyet egyuttal a *hirdető közönségnek* is figyelmébe ajánlunk, hogy hirdetéseit a naptár részére, mely a hirdetésekre rendkívül alkalmas, mielőbb adja fel a lap kiadó-hivatalában.

* **Az óvodadijak leszállítása.** A nagyvárad állami óvodákban eddig havonként 2 koronát kellett fizetni minden gyermek után a szülőknek. Vasady Lajos kir. tanfelügyelő most értesíti a várost, hogy a közoktatási miniszter a nagyvárad állami óvodákban az eddigi 2 korona helyett 1 koronában állapította meg az óvodíjat egy gyermek után, a 2-ik gyermek után már csak 50 fillér az óvodíj. Ha egy szülőnek kettőnél több gyermeke jár az iskolába, csak kettőért fizeti az 1 kor. 50 fillért, a többi ingyenes. Hogy azonban az eddig befolyt óvodadij ne csökkenjen, a hátralékokat pontosan

hajtja be a város. Ezután tehát nemcsak a községi iskolai tandíjakért, hanem az állami óvodíjakért is tűznek ki árveréseket a szegény szülőkre.

* Magyar festőművész a pápánál

Az 1900 ik évben a Szt. Gellért ereklyéhez Velencébe vezetett csanádi zárandoklatot Dessevffy püspök megbízásából Turv Gyula festőművész megörökítette s a napokban bemutatta a pápának. A pápa, ki abban az időben velencei patriarka volt, külön kihallgatáson fogadta a művészt és nejét, elragadtatással nézte a képet, melyen sok alakot megismert és a kép egyik reprodukciójára ráírta sajátkezű gratulációját a fényesen sikerült műhöz.

* **Esküvő.** Kőszeghy Kálmán József méhes pusztai földbirtokos szeptember hó 5-én, szerdán délelben tartja esküvőjét bájos arájával, Farkas Erzsébet Irénnel, Farkas József műkertész leányával a várad-velencei r. kath. plébánia templomban.

* **Postai átkebelezés.** A nagyvárad m. kir. posta- és táviradaigazgatóság Biharvármegye margitai járásába bekebelezett Bártfalva községet a szoldobágyi postatügnökség kézbesítő köréből tegnaptól kezdődő hatálylyal a margitai postahivatal postai kézbesítő körébe kebelezte át.

* **Vendéglős a fogházban.** Tegnapelőtt nagy feltűnést keltett a városban az a hír, hogy Richter Antalt, a vagyonos ember hírében álló vendéglőst letartóztatták, mert alkalmazottainak óvadékát elikkasztotta. Az egykor »Tündér-kert« névvel hívalkodó vendéglő mostani állapota is rávall volt gazdájára. Minden felszerelés alaposan meg van dézsmálva. Beszélik, hogy az értékesebb felszerelési tárgyakat régóta következetesen elhordták, a megtartott árverések alkalmával pedig valószínű lopkodások történtek. A drága borok és egyéb italok javarésze egyszerűen eltűnt. Volt Richternek jövedelmező háza is, azt két éve a feleségének »ajándékozta«, a felesége pedig nemrég olcsón tuladott rajta. A hitelezők most meg akarnak nyitni Richter ellen is a csődöt, de egyelőre »vagyon hiánya miatt« nem lehet. Érdekes, hogy a károsult hitelezők közt szerepel Richter sógora is. A kár igazi nagysága akkor fog kiderülni, ha a leltározás befejeztével kiderül, mennyi maradt az egykor tekintélyes vagyomból?

* Megfelebbezett jegyző választás.

Biharnagybajomban június 11-én tartották meg az első jegyzői választást. A pályázók közül Kírs István lett megválasztva községi jegyzőül. A választást a mellőzött két pályázó Ötvös Géza és Solyom József megfellebbezték. Az alispán a fellebbezést véleményezés végett a sáréti főszolgabírónak küldte ki, honnan most érkezett be a vélemény, mely a felebbezésekben felhozott okokat nem tartja olyanoknak, hogy azok a lefolyt szabályszerű választást megsemmisítsék.

* **Gyilkos hőség Angliában.** Londonból jelentik, hogy a tropikus hőség, mely tegnap óta egy pillanatra sem szűnt meg Angliában, máris számos áldozatot követelt. 42 beteget, akit napszúrás ért, a londoni kórházakba szállítottak és 500-nál több azoknak a száma, kiknek a rendőrök nyujtották az első segílyt. Napszúrás következtében 20-an meghaltak s olyanok is voltak többen, kiket a hőség öngyilkosságba kergetett.

* **Rozzant Pece hidak.** A nagygyac-téri Szarvas-soron majd minden ház előtt van egy-egy hid a Pecén. Ezek a hidak annyira rozzantak, hogy veszélyes rajtuk a közlekedés. A főkapitány előterjesztést tett a tanácshoz, hogy gondoskodják ezeknek a kijavításáról, amelyik

pedig teljesen használatlan, a főmérnök utján tegye meg a szükséges óvintézkedéseket. Legjobb volna ezeket a hidakat, egy-kettő kivételével elhárítani, mert arra nincsen szükség, hogy minden ház előtt hid legyen. Különben ez a kérdés is megoldást nyerne a Pece-patak rendezésével.

* **A dobsinai Kossuth-szobor.** A dobsinai Kossuth-szobrot, melyet Ilosvai János készített szeptember 30-án fogják nagy ünnepek keretében leleplezni Kossuth Ferenc jelenlétében. Kossuth egy saját kezűleg irt levalóban megígérte, hogy meg fog jelenni.

* **Még egyszer a retyiceli vizeséről.** Augusztus 19-iki számunkban a *Székelyó zuhataga Retyicelnél* cím alatt hosszabb tárcát közöltünk, hogy a nagyváradi kiránduló illetőleg turista közönség figyelmét felhívjuk a Bihar-hegység legimpozánsabb zuhatagára, mely Nagyváradról egy kis erőfeszítéssel egy nap alatt is megtekinthető. Azóta utána néztünk az *Oszták-Magyar-Monarchia* írásban és képből is ismeretes disz munkában a vizes leírásának örömmel konstaláljuk, hogy ott a zuhatag, mint az erdélyi részek legnagyobb zuhataga szerepel s e mellett pompás képe is ott díszlik Dörre Tivadar művész ábrázolásában. (Magyarország VI. kötete. 174—175 ll.) Olvasóink figyelmét felhívjuk e leírásra és rajzra, mert az már mégis csak valami, hogy az erdélyi részek legnagyobb zuhatagát Váradról egy nap alatt megtekinthetjük!

* **Kiméletlen buktatás.** Nagy felháborodást okozott Gyulafehérvárott, hogy az ottani gimnázium tanári karának egyik tagja kivétel nélkül mindenkit elbuktatott a pótvizsgálatokon. A tanár kiméletlen buktatása miatt a tanulók csoportosulni kezdtek az iskola előtt annyira fenyegető magatartással, hogy az iskolát be kellett zárni. A buktató tanárt az egyik elbuktatott deák az utcán inzultálta, egy hordár fia meg öngyilkossági kísérletet követett el. A tanár ellen ez esetből kifolyólag jelentést tettek a kultuszminiszterhez.

* **A mentőosztály működése.** A nagyváradi mentőosztály az elmúlt augusztus hónapban 32 balesetnél nyújtott segítyt és 30 esetben betegszállítást eszközölt.

* **Tüzek Nagyváradon.** Nagyvárad utcáit tegnap háromszor is felzavarta a tüzoltók éles csengője. Az első eset a Fácános mellett történt, ahol több széna kazal égett. A tűz délelőtt fél kilenc órakor kezdődött és déli 12 órakor ért véget. A tűz a réti gazda közönség szénáját hamvasztotta el. — A második tűz eset a honvéd laktanya mellett történt. Itt gondatlanságból keletkezett a tűz. Még eddig ismeretlen egyén ugyanis a szalma kazal tövében tengerit sütött s valószínű, hogy a tüzből kipattant szikra lobbantotta fel a szalmakazalt. A rendőrség megindította a vizsgálatot. — És végül a harmadik tűz eset inkább csak tűz-lárma volt. A nagyhid sarkán lévő Reich Ignác szatócs üzletében egy petroleumos bádóg edényben a kőolaj meggyuladt; A kivonult tüzoltóságnak már semmi dolga sem akadt. A bádóg edényt az utcára dobták, ahol a közönség szétverte. A rendőrség nyomozást indított meg a tűz keletkezésének kiderítésére.

* **Játék a fegyverrel.** Tegledi tudósítók egy szerencsétlenségről számol be. Tegnap délután Vuskán Tyodor egyik barátjával Uradonovics Imrével a mezőre ment. Vuskán vadászfegyverét is magával vitte. A mezőn Vuskán tréfából Uradonovicsra fogta a fegyvert anélkül, hogy tudta volna, hogy meg van töltve. A ravaszt meghuzta, a fegyver elsült s a következő percben Uradonovics holtan rogyott össze. A gondatlan Vuskán ellen a tenkei járásbíróság vizsgálatot tett folyamatba.

* **Szolgát keresnek.** A nagyváradi kath. körben megüresedett a 2-ik szolgáló állás. Jelentkezhetni a körben.

* **A hegyi villatelepek ellen.** Az utóbbi időben Nagyváradon rohamosan emelkednek a házak, sőt a házsorok a hegyen. A Kórház-utca és Kálvária-utca végén egész sor csinos házakat építettek az utóbbi év alatt. A vasutállomás mögött szintén igen csinos villák emelkedtek. Legutóbb pedig óriási területet bocsátottak a vasutállomás mögött házhelyekül eladásra. Közegészségügyi tekintetben ez csak nyereség a városra, mert az új épületek eléggé csinos házak s a jó, tiszta levegőből kárpótlást nyújt azért, hogy pár száz méterrel tovább kell fáradni. Azonban ezen területek parcellázása és a házak építése minden hatósági engedély és felügyelet nélkül történik. — Ez ellen szólal fel Kőszeghy József városi főmérnök a tanácshoz intézett beadványában. A területek felosztása házhelyekül veszélyeztetik a főmérnök szerint a város fejlődését. 5—6 méteres utcákat cövekeltek ki, minden egészséges város fejlesztési érzék nélkül, sőt val egy második külváros készül a hegyen. (De nem rongyos putrikból.) Ez ellenkezik a város fejlesztési politikájával s az építkezési szabályrendelettel, amely szerint valamely teleknek több házhelyre való felosztása csak hatósági engedéllyel történhet. Hogy házhely és építkezés kiterjesztése mely területre szorítkozik és meddig terjed az építkezés, a törvényhatóság jogköréhez tartozik; az utcák, telkek méreteinek meghatározása a törvényhatóság joga. Kéri a polgármestert, hogy a házfelosztási eljárást akadályozza meg s a törvényhatósági bizottsághoz tegyen ez iránt előterjesztést.

* **Hiány a vendéglőben.** Egyik fiatal ügyvédet csödtömeg gondnokká neveztek ki: megkapta valami tönkrement vendéglős üzletét. Pár nap múlva kérdezik a kollégák a »pertárban«, hogy mi van a csödtömeggel?

— Csödnék csöd, de tömegnek alig tömeg. Rengőteg dolognak lába kelt. Hogy egyebet ne említsek, találtam mindössze 15 leveses kanalat, 19 villát, 36 kést és egy kávéskanalat. Hát így folytatják ott az üzletet? Lehetetlen!

— Lehetséges; cáfolt rá egy kolléga. Én ott étkeztem s a multkor fogpiszkálót kértem. Képzelték, egy fél óra múlva kaptam meg.

— Addig bizonynyal kézből volt, oldotta meg a problémát egy harmadik.

* **Milyen idő lesz szeptemberben?** A Meteor legújabb időjelző jelentése ezeket mondja: Augusztus végén a 27-ik csomópont hatásköre változást hozott az időjárásban, meleg lett az idő, melynek csak a 3-ik csomópont vet véget, amidőn a nyári melegnek is vége szakad. S ha e csomópont hatáskörében nagyobb kitérősek nem jönnek elő, nagyon is őszi jellegű időjárás fog bekövetkezni, kitérősek azonban enyhíthetők még e jeleget. Ha napciklonok mutatkoznak, úgy még erősen viharos időjárásra is el lehetünk készülve e csomópont hatáskörében. E változatos idő szeptember 5-iki csomópont hatáskörét követőleg ölt ismét állandóbb, melegebb jeleget, amelynek állandóságát a 10—12-iki csomópontok befolyása zavarja legvalószínűbben szeles változatokkal. Egyáltalában szeptember hónap igen változatos időjárást ígér, mely a szülő érlelésére nem lesz oly kedvező, mint augusztus volt. E hónap csomópontjai 3. 4. 5. 10. 12. 14. 16. 18. 21. 22. 24. 28 és 30-ra esnek, amelyek közül a 3. 5. 12. 14. 28 és 30-ak a legerősebb hatásuk

* **Baleset a huszároknál.** Tegnap délután a 7-ik huszárezrednél halálos baleset történt. A délutáni lovaglás alatt egyik huszárnak lova valamitől megvadult és lovasát a földre vetve összetaposta. A szerencsétlen huszár oly súlyos belső sérüléseket szenvedett, hogy belehalt.

* **Az állati hullaégető használhatatlan.** Az u. n. dögtéren lévő állati hullaégető kemence felmondta a szolgálatot, elromlott. Mivel a kemencére igen gyakran van szükség, a főkapitány előterjesztésében kéri a városi tanácsot, hogy a hullaégetőt mielőbb javíttassa ki.

Dénes Béla

china-ezüst egyári raktára Nagyvárad, Bémer-tér.

Iparművészeti újdonságok, bronz és china-ezüst disztárgyak, használati cikkek. Evőeszközök a legtartósabb ezüstözéssel. Vendéglő, kávéház és szállodai berendezések. Cirzus ezüst-fém tisztító.

* **Tudósítás!** Minden Kávé fajokból ár emelkedés előtt, nagyobb mennyiséget vettem minden versenynél előnyösebb árban adhatom úgy pörkölvé mint nyersen a nagyérdemű vevő közönségnek. Postacsomagokat bérmentve küld: Kádár János kávé-tüszér és csemegekereskedő Nagyváradon.

* **Olvasóink** figyelmébe ajánljuk Wallerstein Fülöp Fiai nagyáruházának lapunk mai számában közölt hirdetését.

* **Az Amerikai Áruház** Nagyvárad és vidéke előkelő közönségének találkozási helye, hol kellemes szolid kiszolgálás van, óriási nagy a raktár minden cikkben. Az árak pedig igazán meglepő olcsók.

EGYESÜLETEK.

Báró Gerliczy Félixné jubileuma

A biharmegyei és nagyváradi nőegylet f. évi augusztus hó 31-ik napján választmányi ülést tartott, melyen részt vettek özv. báró Gerliczy Félixné elnöklete alatt: özv. Grunwald Henrikné alelnök, Balogh Kálmánné, Bócz Gézáné, Butyka Lajosné, Dus Lászlóné, Ficzek Lajosné, özv. Knapp Ferencné, Mezey Vilma, dr. Molnár Imréné, Pál Gáborné, Less Edéné, Sal Ferencné, Schuch Károlyné, Schwartz Gézáné, Beroldinger grófnő, Stark Róza, Szentlélek Kálmánné, Vértessy Andorné vál. tagok; Ficzek Lajos pénztáros és Böszörményi Géza jegyző.

A választmány mindenekelőtt mély részvétellel emlékezett meg azon súlyos veszteségről, mely egyik tagjár, özv. Sável Kálmánnét, férje elhunytával érte és sajnálattal vette tudomásul, hogy az özvegy Nagyváradról elköltözik, — s az egylet és a választmány benne egyik legbuzgóbb és áldozatkészebb tagját veszíti el.

Ugy szintén sajnálattal vette tudomásul azt is, hogy a választmány egyik tagja Békessy Józsefné, elköltözése miatt az egyletből kilépett.

A választmány az Erzsébet leányvárházba felvette: Kocsis Mária nagyváradi, Krizsán Katalin görbedi és Andor Erzsébet szt.-andrászi illetőségű vagyontalan árva leányokat.

Az egylet rendes tagjaivá felvette: Szaniszkó Adolfné, Molnár Gézáné, dr. Fráter Pálné és dr. Sebő Mihályné. Végre tudomásul vették, hogy Urbán Adolfné, néh. édes anyja Krausz Dávidné elhunyt alkalmából az egylet árvaháza javára 50 koronát adományozott.

Az ülés berekesztése után a választmány özv. Grunwald Henrikné elnöklete alatt értekezletté alakult át, mely beható tanácskozás után elhatározta, hogy az egylet 40 éves fennállása s a nagyérdemű elnöke özv. Gerliczy Félixné ünnepeltetése végett, ki az egyletet megalapítván, azt 40 éven át páratlan buzgalommal és áldozatkészséggel vezeti, jubileumi ünnepélyt tart, amelynek műsorát a következőkben állapította meg:

Folyó szept. hó 12-én este háromnegyed 9 órakor fáklaszene az elnök lakásához, mely alkalommal dr. Stokker József üdvözlő beszédet mond, Másnap szept. 13-án d. e. 10 óra-

kor hálaadó istentisztelet az olasz-i barátok templomában; azt követőleg 11 órákor ünnepély az Erzsébet leányváraházban, midőn özv. Grunwald Henrikné alelnök megnyitóbeszéde után a vármegye és a város hatóságainak megbízottjai fogják beszédben méltatni az ünnepély jelentőségét, majd Bösörményi Géza egyleti jegyző felolvassa az egylet 40 éves fennállásának történelmét. Ezután a közönség átmegy a »Lujza Otthon«, vagyis a női menházba, hol az ünnepi beszédet Huzella Gyuláné tartandja, mely alkalommal az elnök özv. báró Gerliczy Félixné arcképét fogják leleplezni. Végre este 8 órákor társas vacsora a Rimanóczy-téle szállodában, mely jubileumi ünnepélyre az egylet tagjait, a vármegye és a város közönségét az egylet meg fogja hívni.

Magyarvédő egyesület. Berettyó ujfalu-ban széles körű mozgalom indult meg, hogy egy magyar védő egyesületet fognak alakítani. Az egyesületnek legfőbb célja a magyar érdekek, de különösen a magyar ipar megvédelmezése.

Feloszlott népkör. A derecskei főszolgabíró tegnap egyik jelentésében betérjeszti az ottani általános népkör feloszlását kimondó közgyűlési határozatot. A népkört a jelentés szerint azért oszlatták fel a tagok, mivel a 2 korona és 40 fillér évi tagsági díjat nem akarták fizetni.

MULATSÁG.

A vasutasok a Püspök-fürdőben. A szezon végén ismét zajos és kedves estély lesz ma, vasárnap a Püspök-fürdőben. A nagyvárad vasutasok tartják nyári mulatságukat, pompás hangverseny s más kellemes szórakozásokkal élénkítve. Az idén a legszebb és legsikerültebb nyári mulatságok tartanak ezen kedves helyen, s ebben nagy része van a rendezőségnek kívül Kernáts János fürdőbérlinek, aki pompás ételei és italaival mind nagyobb hírnevet szerez a pompás fürdőnek. A vasutasok mai mulatsága bizonyára méltó befeljezője lesz az idej Püspökfürdői mulatságoknak úgy kedélyesség, mint erkölcsi és anyagi siker tekintetében.

SZINHÁZ.

Műkedvelők a színházban. A Szigligeti-színház kapui tegnap este ismét megnyitultak a műkedvelők előtt. Ezuttal az iparosos iljak rendeztek jól sikerült előadást. A Nánit adták elő elég ügyesen, melyet Glac Antal főispán is végig nézett. Az előadás alatt felvonások közben Alexander Margitka táncolt korát felülmúló kifogástalan ügyességgel. A kis baba többször megismételte táncát. Ma az előadást megismétlik.

A kolozsvári új színház. Országos ünnep keretében fogják bezárni szeptember 7-én a kolozsvári régi színházat és másnap nagy fényvel fog megnyitni az új színház, amely teljesen elkészült, az építévállalkozó már átadta az új palotát dr. Janovits Jenő igazgatónak és a próbák már csütörtökön megkezdődtek az új színházban. Javában tanulja a zenekar Kacsóh Pongrácz Rákóczy-nyitányát, amelyet a szerző maga fog dirigálni az első előadáson. A szereplő személyzet próbái is megkezdődtek Herczeg Ferenc két új darabjából, amelyeket az illusztris szerző egyenesen a kolozsvári új színház számára írt. Az egyiknek »Színház-avatás« a címe és szerepelnek benne: Egressy, Gábor, Lendvay, Laborfalvy Róza, Déryné, Prielle Kornélia, Jancsó, Kótsi Patkó János Megyeri, Fejér Rozália. stb. A másik darab a »Bujdosók« s Rákóczy rodostói fogságából van merítve. Az ünnepélyen Nagyváradról Rimler Károly polgármester, dr. Hoványi Géza a színház ügyi bizottság elnöke és Mezey Mihály alelnök fogják képviselni.

TÁVIRATOK.

A király a gyakorlatokon.

Teschen, szept. 1. Ő felsége kíséretével ma reggel is 6 órákor ment ki a Friedeck melletti gyakorlótérre.

Krieghammer halála.

Bécs, szept. 1. Azok miatt a valótlán közlemények miatt, melyek Krieghammer halálával kapcsolatban a sajtóban napvilágot láttak, Krieghammer kezelő orvosa most hosszan nyilatkozik. Nyilatkozatában előadja Krieghammer betegségét és kijelenti, hogy a sajtóban felmerült tendenciózus híresztelések teljesen alaptalanok.

Az orosz forrongás.

London, szeptember 1. Pétervárról jelentik: A kormány egyre szigorubb intézkedéseket tesz, a politikai foglyok száma folytonosan szaporodik s a bíróságok a jövő héten is 200 fogoly ellen tartanak végtárgyalást.

Varsó, szept. 1. Egy 6 tagu rablóbanda néhány nappal ezelőtt megtámadta Dembrinszky birtokost és minden pénzt kirabolta. Utána kiraboltak egy omnibuszt és egy asszonyt s gyermeket megölték. Tegnap a megölt asszony férje megismerte a gyilkost. Rövid harc után 4 rablót letartóztattak, kettő elmenekült. Az elfogott rablóknál nagyon sok pénzt és ékszert találtak.

Berlin, szept. 1. Varsóból jelentik: Tegnap délután 5 órákor az összes utcákat katonaság szállta meg, a járó-kelők megállították, a fogatokon menőket kiszállították a kocsikból, sok embert letartóztattak. A forgalom 4 óra hosszat szünetelt. Az utcákat katonaság szállta meg éjjel is. A börtönben nincs már hely az elfogottaknak.

London, szept. 1. Moszkvából jelentik: mint Varsóban, itt is tervszerű módon végrehajtott merényleteknek vannak kitéve a rendőrök. A főkormányzó kiadta a parancsot, hogy a rendőrök minden gyanús embert letartóztassanak, különösen akik középületek, vagy a hatóságok lakásai körül settenkednek. Minden csoportosulást meg kell akadályozni.

Pétervár, szept. 1. A koronauradalmak szétosztásának olyanok a feltételei, hogy a parasztok nagyon olcsón fognak földhöz jutni. A nagyhercegek apanázsa azonban meg fog csökkenni, mivel a koronauradalmak jövedelmeiből eddig ők is részesültek. A cár civilisztája is kisebb lesz.

A balkáni diákkongresszus.

Zágráb, szept. 1. A balkáni diákok kongresszusa 29-én tartotta szófijában záróülését, melyen a horvátok és szerbek is részt vettek. A záróülésen bizottságot választottak, melynek az lesz a feladata, hogy az összes délszláv diákok szervezeti statutumát kidolgozza.

NYILTTÉR.

Bercencei szilvát

pálinkafőzésre, hektoliterenként hat koronáért vásárol az Érmelléki részv. társaság, Nagypiac-tér 10. sz.

1739.

Helyi és vidéki telefon 217.
Iskolás gyermekeknek
Cipő, kalap, fehérnemű
s egyéb alsó ruházati
cikkek a legolcsóbban szer-
vezhetők be.
Leitner Lázár
üzletében.
NAGYVÁRAD, Zöldfa-utca.
Alapított 1878.

Igazságszolgáltatás.

A szeptember havi esküdtszék.

Két hónapi szünetelés után ismét felveszi működését a nagyvárad törvényszék, mint esküdtszék. Tegnap délután öt órákor sorsolták ki a törvényszék nyilvános ülésén a szeptemberi ülészakra a szeptember havi esküdteket Millye Gyula törvényszéki helyettes-elnök elnöklete alatt Korn Lajos és Szentlélek László törvényszéki bírák. Az ülés jegyzőkönyvét Csánky Dezső dr. tszéki aljegyző vezette. Az ügyészség részéről jelen volt az aktusnál Gáthy Bálint kir. alügyész.

Kisorsoltattak rendes esküdtekké:

Kolliner Miklós vállalkozó, Bölönyi György ügyvéd (B. Ujfalu), Korbély József vizszabályozási főmérnök, Lukács Odón városi tanácsos, Róz József ügyvéd, Szabó László ref. tanító (B-Püspöki), Borbély László ügyvéd (Nagyszalonta), Békési Pál ipartestületi aljegyző, Bogdán Jenő tkptri könyvelő, dr. Agoston Péter jogtanár, dr. Rosenthal Mór ügyvéd, Kolling György gőzmalomtuajdonos (Ermihályfalva), Doby József kisbirtokos (Székelyhid), ifj. Marcsó János téglagyáros (Sarkad), dr. Nyiry Béla ügyvédjelölt, ifj. Ullmann Izidor kereskedő, Kövér Endre magánzó, Brumár György földbérlet (Komádi), Bujdosó József ref. tanító (Sáp), Meskó Simon szücs, ifj. Moskovits Mór szeszgyáros, Wechsler József kereskedő, dr. Kiss Döme ügyvéd, Scherz Károly könyvelő, Varga Lajos földműves (Komádi), Tisza Kálmán gróf nagybirtokos (Csegödi puszta), Széles Károly p. ú. számlellenőr, Kolliner Dávid kereskedő, Vaday József tanító, Miskolczy Hugó gazdálkodó (Feketeügyörös.)

Pótesküdtékké: Szántay Gyula kalapos, Zimányi András szücs, Gödény Sándor asztalos, Heffer József női szabó, Harmos János sütő, Tepper Károly mérlegkészítő, Gebei János csizmadia, Feldmann Márton szállító, Lukács Antal asztalos és Ováry Lajos kályhás.

A nagyvárad esküdtszék szeptember havi ülészaka e hó 17-én kezdődik és a hónap végéig tart. Tárgyalásra a következő ügyek vannak kitéve:

Szeptember 11-18. Kereszturi Imre és társa ellen halált okozó súlyos testi sértés büntette;

szeptember 19. Balogh Sándor ellen erős felindulásban elkövetett súlyos testi sértés büntette és súlyos testi sértés vétsége (összbüntetés kiszabása);

szeptember 20. Dinsér István ellen nyomtatvány utján elkövetett rágalmozás vétsége;

szeptember 21. Székely Béla ellen nyomtatvány utján elkövetett nyilvános rágalmozás vétsége;

szeptember 22. Indrejka Ábrahám ellen nyomtatvány utján elkövetett nemzetiség elleni izgatás vétsége;

szeptember 24. Indrejka Ábrahám ellen nyomtatvány utján elkövetett nemzetiség elleni izgatás vétsége;

szeptember 25—27. N. Nagy Imre és társa ellen szándékos emberölés büntette;

szeptember 28—29. Ruzse Toma és társa ellen rablás és lopás büntette.

Garázda fogoly. Tüdös Nagy Ferenc ez idett már hatod ízben fogiya a nagyváradai ügyészégi fogháznak. Garázda természet a rab-ság alatt is excessusokban tört ki, ami miatt fegyelmi büntetésből megbilincseltek. Nehezen tűrte Tüdös Nagy Ferenc a bilincseket, s azért cellája falából kiszedte a szegeket s azokkal próbálta felnyitni a bilincs lakatját. Abelyett hogy boldogult volna, úgy megrongálta bilincsek wertheim rendszerű lakatjait, hogy csak lakatossal lehetett azután felnyitni. Hogy felnyitották, Tüdös Nagy Ferenc arra a garázdaságra vetemedett, hogy beverte cellája ablakait. A nagyváradai kir. járásbíró tegnap vontá felelősségre e bűncselekményei miatt idegen vagyon rongálása címén, és mivel a vádlott javára semmi mentő körülmény nem mutatkozott, elítélte Tüdös Nagy Ferencet 1 évi fogházra és 100 korona pénzbüntetésre. Az ítélet fölötté érdekes azért, mert a bíróság a büntetésnek a törvényben kiszabott maximumát alkalmazta, amire eddig alig akadt példa a büntető judikaturában. A vádlott sokalta a büntetést és felebbezett, később azonban visszavonta fellebbezését, s így az ítélet jogerős.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Iszákosság nincs többé!

Kivánatra bárkinek bérmentesen küldünk egy próbát a Cozaporból.

Kávé, tea, étel vagy szeszes italban egyformán adható, az ivó tudta nélkül.

A COZAPORNAK az a csodálatos hatása, hogy ellenszenvessé teszi az iszákosnak a szeszes italt. A COZA oly csendesen és biztosan hat, hogy azt feleség, testvér avagy gyermek egyaránt, az ivónak tudta nélkül adhatja és az illető még csak nem is sejtí, mi okozta javulását.

COZA a családok ezreit békitette ki s sok ezer férfit a szegény és becstelenségtől mentett meg, kik később józan polgárok és ügyes üzletemberek lettek. Temérdek fiatal embert a jó utra és szerencséjéhez segített és sok ember életét számos évvel hosszabbította meg.

Az intézet, mely a valódi, világhírű Cozapor tulajdonosa, mindazoknak kik kívánják, egy próba adagot és egy köszönő irásokkal telt könyvet díj és költségmentesen küld. A Cozapor teljesen ártalmatlan voltáért szavatolunk. Magyarul levelezünk. 1656

COZA INSTITUTE, 62, Chancery Lane, London E.C. 4. (Anglia)

Levelek 25, lapok 10 fillérrel bérmentesítendő

7456—1906

Hirdetmény.

Nagyvárad III. kerület Váralja Velence, Csillagváros városrészeire s a hegyre vonatkozó — a kir. pénzügyigazgatóság érvényesítésével ellátott az 1905-6 évi nyilvános számadásra kötelezett vállalat és egyleti adóajstromok az általános jövedelmi és az országos betegápolási pótdóra való tekintettel az 1883. évi

XLIV. t.-cz. 18. §-a értelmében f. évi szeptember 3—10 ik napjain át

nyolc napi közszemlére

III-ik kerület Váralja, Velence, Csillagváros és a hegyre nézve 26-ik számú szobájában azon figyelmeztetéssel tételnek ki, miszerint az érdekelt adókötelesek, a jelzett lajstromokban terhükre előirt általános jövedelmi és országos betegápolási pótdót ott megtekinthetik s a pótdó elleni netaláni felszólamlásukat azon adózók, az 1883. évi XLIV. t.-cz. 16. §-hoz képest, kik ezen adónemmel már az előző évben is megróva voltak, a lajstrom közszemlére kitételének napját követő 15 nap alatt, azok pedig, kik ezzel a folyó évben először rovatlak meg, ezen adójuknak adókönyvecskéjükbe történt bejegyzését követő 15 nap alatt — a később benyújtott felebbezés érdemi tárgyalás alá nem fogván vétetni — a kir. pénzügyigazgatósághoz írásban benyújthatják.

Nagyvárad, 1906. szeptember 1.

Városi adóhivatal.

Hinsenkamp Ernő

műszaki iroda.

Ganz és Társa motorosztályának, valamint Drössler Károly pozsonyi gépgyárának kerületi képviselője Nagyváradon, Tisza Kálmán-tér 3. szám.

Legjobb szerkezetű benzin-, szivó-, gáz- és légszesz motorok 1—200 lóerőig. — Gazdasági gépek.

KIVÁLÓ KITÜNŐ VETŐGÉPEK, BORSAJTÓK,

cséplőkészletek motor és gőzhajtással. — Malom és olajgyár berendezések stb. kaphatók. Minden a gépszakmába vágó munka u. m. szakértői vizsgálat és vélemény, becslés, tervezés elvállaltatik.

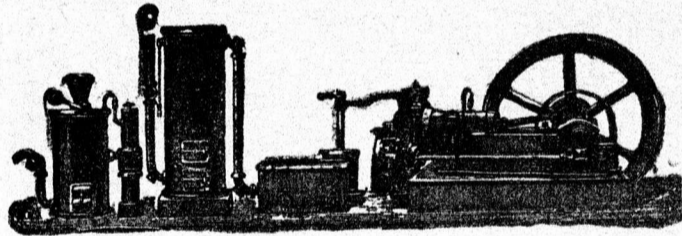
Oszers és Bauer motorgyára

Budapest, Podmaniczky-utca 18.

Ajánlja elsőrendűnek elismert, legújabb szerkezetű

szivógáz-generatoros motorait.

Üzemköltség óránként és lóerőnként 1 $\frac{1}{2}$ -2 $\frac{1}{2}$ fill. Antracit, faszén vagy koksztüzelésre egyaránt alkalmas.

Legmesszebb menő szavatosság! Elsőrendű referenciák. Kedvező fizetési feltételek!

Benzin-motorok és lokomobilok szolid kivitelben.

Költségvetéssel és árjegyzékkel díjmentesen szolgálunk!

Telefon 458. sz.

Alapított 1861 ben.

Teljes lakás, szálloda, kávéház és fürdőberendezések műipari vállalata.

Saját készítésű olcsó, modern, matt és fényezett

bútor és kárpitos munkák

elegáns háló, ebédlő, salon és uriszoba berendezések, valamint egyes asztalos és kárpitos butordarabok jutányos gyári árban, kezességgel.

Kivánatra rajzok és költségvetések.

Tisztelettel:

WALLERSTEIN FERENC.

Saját műhely. Nagyvárad, Zöldfa-utca.

A NAGY
végeladás

már folyó évi október hó 15-én berekesztetik
SPITZER TESTVÉREK zöldfa-utczai üzletében.

Az idő rövidsége kényszerít, hogy a még meglevő
 kelemék árait újból tetemesen leszállítsuk és most
 már minden árért

a *beszerzési* áraknál sokkal olcsóbban is eladjuk.

Különös figyelem!

Női őszi felöltők még olcsó árban is!

Női kosztüme és fekete szövetek fél árban is!

Az összes téli posztók és barketek minden árért!

Függönyök és ágyterítők részben fél ár!

Szőnyegek az ár egyharmada elengedésével!

Közismert jó rózsahegyvi vásznak, késmárki ab-
 rozok, szervieták, törülközők, Schroll-féle finom siffo-
 nok, finom fehér pike barketek *bármily olcsón is*
 eladatnak.

Egy-két jó családból való,
 2-3 középiskolát végzett fiu
 fizetéssel felvételik

tanulónak

a Szent László nyomdában.

Üzlet áthelyezés.

A Fekete Sas szálloda épületének le-
 bontása végett

katonai és polgári

szabó-üzletemet

Fő-utca, Orsolya-zárda-
 épületbe helyeztem át.

A n. é. közönség és vevőim további nagy-
 becsü bizalmát kérem kitünő tisztelettel

Sz. Kocsis János,

katonai és polgári szabó. 1741.

Saját gyártmányu iskola cipőinket

ajánljuk a nagyérdemü közönség szives figyelmébe, ugyszintén a **legfinomabb** kivitelü
 női és férfi **cipőinket**, melyek saját gyárunkban készülnek
 a *legocsóbb árak mellett.*

Tisztelettel:

Nádor Henrik és Társa,
 Nagypiac-tér, Kereskedelmi palota.

Helybeli és vidéki telefon 63.

1755.

„Első nagyváradai cipő és csizmagyár”

Moskovits Farkas és Társa

ajánlja

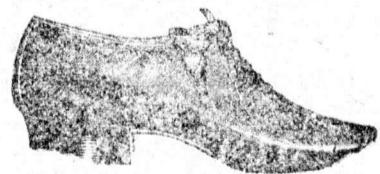
elsőrendü kézimunka

cipő és csizma

készitményeit.

Nagyvárad, Kossuth-u. 5. szám
 (volt rendőrségi épület.)

Kérjen
csak,
Selle & Kary's

FREDIN

Legjobb

tisztítószer

1804. mindenféle
sárga és fekete cipőnek
Különösen ajánlható
Boxcalfs-, Oscaria-,
Chev- és Laxnareck-
cipőknek.
BÉCS, X.II

Hirdetések

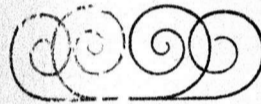
jutányos áron

felvételnek

a

"TISZÁNTUL,"

kiadóhivatalában.

Réti Takarékpénztár

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Nagy-Váradon.

Lebonyolít mindenféle bankügyletet
u. m. váltóköcsönt nyújt, jelzálog-
köcsönt ad kamatokat, betéteket elfogad
könyvre, 5- % mellett és folyószá-
mlára, valamint folyószámlaköcsönöket nyújt

**Konvertál köcsönöket előnyös
kamatláb mellett, előleget nyújt érték-
papírokra, kézi zálogokra stb.**

Az intézet helyisége Szaniszló-u. 61. sz. alatt Uri és Szaniszló-u. sarkán Grósz Sándor házában van.

Tavaszi és nyári idény 1906. évre.
VALÓDI BRÜNNI SZÖVETEK

Egy szelvény ára 3.10 mtr. (K 7—, 8—, 10— jó)
hosszu. teljes férfiöl- (K 12—, 14— jobb)
tönyre elegendő (kabát, K 16—, 18— finom)
nadrág és mellény) csak (K 21— legfinomabb)

Egy szelvény fekete szalon öltönyre K 20—, valamint
felöltő szövetek, turista-loden, selyem-kamgarn stb.
gyári árban az elismert szolid posztógyári raktár által

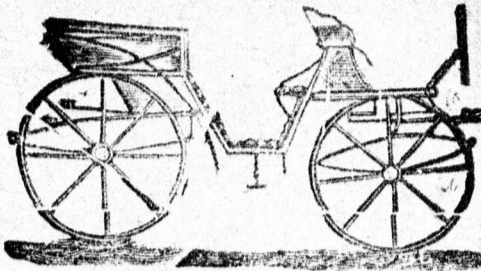
SIEGEL-IMHOF, BRÜNN.

Minták ingyen és bérmentve. Mintaszerinti szállításért
felelősséget vállalok. A magánvevőre óriási előnyök
hárulnak, hogy szöveget fenti cégnél közvetlen
gyári piacon rendelheti. 1599.

Globin

a legjobb és legfinomabb
Czipő tisztítószer

Egyedüli-gyáros: Fritz Schulz jun. részv. társ. Lipcse és Eger.

Villanyerőre berendezett n.-várad
KOCSIGYÁR!

Hogy Biharvármegye gazdaközönségének ko-
csi szükségletét kielégíthessük, gyárunkat

villanyerőre

rendeztük be s így azon helyre jutottunk,
hogy képesek vagyunk a legnagyobb megren-
deléseket a legrövidebb idő alatt teljesíteni.

Raktárunk megtekintését új kocsikból a nagyközönség figyelmébe ajánljuk
mindennap reggel 7-től d. u. 6-ig.

Nagyvásár alkalmával a kocsikiállítást Szilágyi Dezső-utcán rendeztük.

Állandó raktárt tartunk u. m. fedeles, fedeletlen, üveges landauer, lando-
net, Esterházi, bordás, paszket, kucsir, női hajtó charaban és sandlauber kocsikból.

Bármilyen fék 12 óra alatt szereltetik.

Mint a gumi kerekek helybeli képviselője, azokat részletfizetésre szállítjuk
és a töltünk beszerzett gumikerekek javítását díjmentesen eszközöljük.

Elvállalunk ezenkívül mindenféle javításokat u. m. kovács, kerékgyártó, szat-
ler, fényező munkát a leggyorsabban elkészítve.

Mindenféle kocsikellékek u. m. lámpa, szivacs, szarvasbőr, nicklirozott rud-
vasalás gyári árban kaphatók

Régi kocsikat javítunk s egész újra is kicserélünk.

A n. é. közönség szives pártfogását kérve, vagyunk tisztelettel

VADÁSZ TESTVÉREK,

kocsigyárosok, Szilágyi Dezső-utca. **Telefon sz. 445.**

Ugy vidéki, mint helybeli levélmegrendelésekre személyesen jelenünk meg. Árjegyzéket kívánatra ingyen
és bérmentve küldünk 1737

A világ legnagyobb mozgófénykép-vállalata a kinematográfok királya

a Narten-féle Bioskop

Nagyváradon a VASÁRTÉREN szeptember 1-étől
felépített óriási csarnokában minden másodnap új
műsorral szenzációs előadásokat tart.

Műsor:

Vasárnap, szeptember 2-án.

Sergius nagy herceg a csapat szemlén	A tenger istennője
A szerelem találékony	Nevetés és sirás
Szerpentin táncosnő	A tyúk az aranytojásaival
Cecilia trónörökösne fogadtatása	Kutyák mint dugászok
Berlinben	A turul léghajó fölszállása Kassán (saját felvétel)
Fogják meg a zsványt	Gyermek szeretet hoz békét
Fizetéképtelen vendégek	Különös párbaj
Az első próba	A macska reggelije
Hüvelyk Matyi	A házasság közvetítőnél
Tüsszentés	Nagy fölfedezés
Papucs alatt	Törékeny áru
Az élő óra	

Az előadásokon a cs. és kir. 37-ik gyalogezred zenekara játszik.
Előadás kezdete este 8 órakor. Pénztárnyitás este 7 órakor. Vasár és
Pnnepnap 4 és 8 órakor. Helyárak: Számozott I. hely 1 kor. II. hely 60
fill. III. hely 40 fillér. Fenntartott páholyülések (4 személyre) 4 kor. előjegyez-
hetők a Bioskop nappali pénztáránál. Műsorváltozás fentartva.

Kiváló tisztelettel

Narten György,
magánmérnök, tulajdonos.

Pénz!

Olcó tőketörlesztéses kölesönöket

10-75

évre folyósít, ugyszintén régi drágább kamatu kölesönöket kicserél (convertál) a lehető legrövidebb idő alatt

Vázak, szőlők, földbirtokok
örök árban való **adás-vételét** vagy **bérletét** a legsikeresebb eredménnyel közvetíti.

Földbirtokok parcellázását

saját költségére elvállalja és finanszírozza

Faludi Ignác,
volt takarékpénztári titkár
bankbizományi és hitelfogalmi irodája.
Nagyvárad, Mészáros-u. 2. sz.

Telefon szám 424.

Csalhatatlan csodás eredmények.

London.

Évek óta használom az ön Wilhelm éle antiarthritikus anti-reumatikus vértisztító-teáját, mert csak ez tudott megszabadítani erős reumámtól.

Tisztelettel **Dorn C. F.**

London 46. Museum Street, a ritis Muzeum mellett.

Wilhelm Ferencz urnak, gyógyszerész, és és kir. udvari szállító Neunkirchen, Alsó Ausztria.

Oroszmező.

Nem mulaszthatom el Nagyságodnak legtisztelteljesebb köszönetemet kifejezni a küldött Wilhelm-féle antiarthritikus anti-reumatikus vértisztító teáért, miután két teljes esztendőn keresztül lábaimon rettenetes reumával kínlódtam és az Ön vértisztító teájának használata által ettől megszabadultam, amit tehát most és ajövőben a közönségnek tudomására hozok.

Lekötelezettje

Kapható Franz Wilhelm gyógyszerész és kir. udvari szállító Neunkirchen, Alsó-Ausztria, valamint nevesebb gyógyszertárakban és drogueriakban.

Baross-utca 60—sz. házban egy modern uri lakás fürdőszobával s a hozzátartozó mellékhelyiségekkel **1906 november 1-től**, valamint ugyanott egy udvari magtár és aszfaltozott pincehelyiség minden órán kiadó.

Értekezhetni a Polgári takarékpénztár részvénytársaságnál **Kossuth Lajos-u. 4 sz.**

ISKOLAOLTÓNYÓK

FIUK, GYERMEKEK ÉS LEÁNYKÁK részére
a legizlésesebb kivitelben, legolcsóbb árban
NEUMANN M.

CS. ÉS KIR. UDV. SZÁLLITÓNÁL

Nagyvárad, Kishidfő Lévai-palota.

NAGYVÁRADI

középiskolai internátus,

Nagyváradon, a Tisza Kálmán-téri Elek-féle házban, (9. sz.) folyó évi szeptember hó 1-én,

gimnáziumi, reáliskolai és felső kereskedelmi tanulók részére

internátus nyílt meg.

Egyenkénti tanítás nevelő-tanárok vezetése és felügyelete alatt. Szigorú korrepetálás és naponkénti kihallgatás a feladott leckékből.

Francia társalgás az intézet francia születésű tanár-nevelőjével. Zeneoktatás megbeszélés szerint.

Az intézet a város legegészségesebb helyén fekszik, közel a tanintézetekhez.

Bő tájékoztatót kívánatra ingyen küld az intézet tulajdonosa és vezetője, a kivel értekezni lehet naponként 9-től 12-ig.
Nagyvárad, 1906. június 18.

DÉNES PÁL.

intézettulajdonos és igazgató.

1686. a.

Eladó ház.

Olasziban a Lukács György-utca sarkán levő 1-ső számú, három utcára néző sarokház, hol ma szálloda és vendéglő van, tehermentesen szabad kézből eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Üzlet áthelyezés!

A már 18 év óta fennálló óra — ékszer és látszer üzlet, óra javító műhelyem a Fekete Sas szálloda épületének lebontása folytán

Fő-utca Orsolya zárda épületébe

(Kiss Dávid dohány tőzsdéje során.) helyeztem át, s azt Szilágyi Géza és Társa törvényesen bejegyzett cég alatt folytatom. Raktáromon menyegzői, keresztelési, bérnialási, névnapi s más alkalmakkori ajándék tárgyak igen izléses választékban találhatók.

A n. é. közönség szives bizalmát továbbra is kéri

kiváló tisztelettel
Szilágyi Géza órás
Fő-utca

Egy tanonc felvétetik.

HIRDETÉSEK

jutányos árban

felvétetnek a

„TISZÁNTÚL”

kiadóhivatalában.

Pártoljuk a hazai ipart! Ne vigyük pénzünket idegenbe,
hanem vásároljunk kizárólag magyar készítményű

BÚTOROKAT

gyári árban, kezeség mellett a

Magyar Műbútorgyár Részvénytársaságnál
NAGYVÁRADON, FŐ-UTCA ELEJÉN.

Ipari és kereskedelmi vezető: **PORJESZ HERMAN.**

Teljes lakás- szálloda- és kávéházberendezések műipari vállalata.
Kivánatra tervek és költségvetések. — Telefon 421 szám.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Értesíti a n. érd. izzólámpa körtéket tart raktáron 3. legfeljebb 3-4 watt fogyasztással gyertyánként, melyek legolcsóbb árban kaphatók. A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér, homályos (matt), színes fényképsz-lámpák és mindenemű izzólámpa különlegességek ugyancsak kartell árban kerülnek eladásra. Ugyancsak kaphatók nernst-lámpák és osmium-lámpák gyertyánként 1-5 watt fogyasztással.

Csillárok, és villamosmotorok eredeti gyári árak mellett

kaphatók. A villamos mű igazgatósága elvállalja

— *villamosvilágítási* —

s erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, izzólámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb ár mellett,

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetés ingyen.

Vasöntőde Nagyváradon.

Van szerencsénk a t. közönség tudomására hozni, hogy

Tátray és Klier cég alatt

egy a mai kor vívmányaival felszerelt

VASÖNTŐDÉT nyitottunk,

melyben mindenféle vasöntések, gépalkatrészek gyorsan, jól és olcsón öntetnek. — Tisztelettel

Tátray Sándor és Klier Alajos Nagyvárad, Teleky-utca 35.

AMERIKAI ÁRUHÁZ

Nagyvárad, Olaszi, Fő-u. Bazár épület.

Nagyvárad legnagyobb áruháza.

Ha igazán pénzt akar megtakarítani s bámulatos olcsón vásárolni úgy kizárólag minden rőfös, rövidáru, és diszítési cikkekért az Amerikai Áruházba forduljon, hol most szezon végén még a szokott olcsó áránál is olcsóbb árakban árusítanak.

Különbén is mindenki tudja, hogy

az amerikai áruház olcsó árai utólérhetetlenek.

RÉTAY ES BENEDEK

Oltárépítő és templomberendezési műintézete, egyházi szerek és zászlók gyára, elvállal templomok teljes berendezését, felszerelését, kifestését és kikövezését.

BUDAPEST, IV., VÁCI-UTCA 59. SZ.

1740.

HAAS FÜLÖP és FIAI szőnyeg és butorszövet gyárosok. Magyar kir. udvari szállítók.

Nagyvárad, Fő-utca, az új Rimanóczy-palotában.

Biharmegye és Nagyvárad közönségének ajánlja szíves figyelmébe

dusan felszerelt raktárát.

Eredeti keleti szőnyegek nagy választékban a legolcsóbb árakon.

Továbbá minden egyébnemű szőnyegek, futószőnyegek, linoleum kókusz-futók, kókusz-lábtörölők, kerevet átvétők, angora kecskebőrök és erdélyi pokrócok.

PAPIRKÁRPITOK

ugymint: szalon, uri-, ebédlő-, hálószobáknak legújabb styll szerint. Ágy-, asztal, flanell-, koci- és utazótakarók, függönyök és portierek minden minőségben és árban.

Butorszövetek a lelegegásabb, valamint a legegyszerűbb kivitelben. Jutányos árak mellett.
Haas Fülöp és Fiai gyárosok, m. kir. udvari szállítók. Fő-utca. Rimanóczy-palota.

Vallerstein Fülöp Fiai Nagy-Várad Bémer-tér.

Két nagyobb áruaktár megvétele azon kellemes helyzetbe juttatott bennünket, hogy

intézetek és iskolákba jövő fiu és leánygyermeknek szükséglenő mindennemű fehéreneműeket, harisnyákat, zsebkendőket, eddig még nem létezett **olcsó szabott árak** mellett szolgálhatunk. Ugyanezen alkalommal értesítjük n. b. vevőinket, hogy

visszamaradt nyári raktárunkat

saját bevásárlási árunkon alul, tehát gyári áron alul elárusítjuk.

Szőnyegek, függönyök, ágy és asztalterítőkből, felhalmozott izléses raktárunk mélyen leszállított árakon.

Asztalneműek és vásznakban a legjobb gyártmány.

Szövetek, díszek, csipkék minden elfogadható árban. — **Confectio** raktáram, különösen közhasználatra való darabok minden versenyt felülmulnak.

Olcsó, szabott árak minden darabon jelezve és **ezenkívül** még készpénz-vásárlásnál

5 % árengedmény.

Postai rendeléseknél a meg nem felelő árukért a pénzt visszaadjuk.

Tisztelettel

Wallerstein Fülöp Fiai.

Madracok és paplanok mérték szerint.

Nyomatott a Szent László-nyomdában Nagyváradon.

Maradékok félárban

Főhíngerek és galériók